

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2018. (I. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.13.153/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.13.153/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az elsőfokú bíróságon, amely 2017. április 18-án érkezett az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében rögzített tényállás szerint az indítványozó 2016. szeptember 29-én érkezett feljelentésében magánindítványt terjesztett elő a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 226. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a), b) és c) pontja szerint minősülő rágalmazás vétsége miatt.
- [3] Az indítványozó mint feljelentő szerint a feljelentett 2016. szeptember 8-án az interneten egy videofelvételt tett közzé, amelyben állítása szerint számos, az indítványozóra nézve sértő közlés hangzott el ügyvédi tevékenysége vonatkozásában:
 - „A Pesti Központi Kerületi Bíróságon folyamatban lévő perben »[...]« bíró nem először mért megalázó ostorcsapást a sarlatán ügyvédre, hiszen számára a meglepetés erejével ható, általa mindmáig nem ismert eljárásjogi előírást magyarázott el neki» a tárgyalási jegyzőkönyvvel kapcsolatban.”
 - „A feljelentővel szemben büntetőeljárás indult, ezért »[az indítványozó keresztnéve] nap alkalmával a bíróság megkínálta őt két tárgyalással is. Az első esetben [az indítványozó keresztnéve] lett volna a vádlott, a másodikban meg én. Az a különbség, hogy én ugye oda merek menni, ő ugye meg nem.«”
 - „[...]»-t pont azért tartja [az indítványozó neve], hogy felvételeket készítsen.”
 - „Egyik ügyvédbojtárja is elmondta, sőt nem is egy, hanem kettő, hogy a legfőbb feladatuk az volt, hogy a [...] által készített felvételekről hiteles leiratokat készítsenek.”
 - „Ez volt [az indítványozó keresztnéve] mai szereplése, a klasszikus [az indítványozó keresztnéve] alázás vagy [indítványozó vezetékneve] alázás, ügyvédalázás.”
 - „[az indítványozó keresztnéve] csak papíron ügyvéd, mint tudjuk.”
 - „Igazi jó kis [indítványozó vezetékneve] alázás volt, ennél szebbet nehéz elképzelni.”
 - „Tessenek elgondolni, amikor elvileg papíron ügyvéd végzettségű, jogi végzettségű magánvádlónak el kell magyarázni, hogy a tárgyalási jegyzőkönyv az azt tartalmazza, ami a tárgyaláson elhangzik. Nem azt, ami a tárgyalás előtt hangzik el és nem azt, ami a tárgyalás után hangzik el, hanem azt, ami a tárgyaláson hangzik el.”
 - „Tárgyalási jegyzőkönyvbe valóban azt kell rögzíteni, ami a tárgyaláson elhangzik. [az indítványozó keresztnéve] ezt nem tudta.”
 - „[az indítványozó keresztnéve] meg leforrázva ült, aztán abbahagyta és elkezdődött a tárgyalás.”
- [4] Az indítványozó feljelentő előadta, hogy ezek a kijelentések az ügyfélkörének az elriasztását szolgálják és jelentős érdeksérelmet okoztak számára.
- [5] A feljelentés értelmében ezen kívül a feljelentett 2016. szeptember 28-án olyan rágalmozó írást tett közzé az interneten, amely szerint az indítványozó bűnösségét rágalmazás vétségében első fokon a bíróság már megállapította.

- [6] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a sérelmezett kijelentéseket értéktételnek minősítette és rögzítette, hogy azok nem voltak gyalázkodó jellegűek, így a 2016. november 10-én kelt 1.Bpk.32.948/2016/2. számú végzésével – bűncselekmény hiányában – a büntetőeljárást megszüntette.
- [7] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. január 6-án jogerőre emelkedett 27.Bpkf.13.153/2016/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [8] 2. Az indítvány tartalmazza, hogy a büntetőeljárást megszüntető végzés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvével ellentétes, mivel a bíróság nem minősítette a büntető anyagi jogba ütközőnek a feljelentett kijelentéseit, amelyek ügyvédi mivoltában kívánták az indítványozót ellehetetleníteni.
- [9] Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására az indítványozó az alkotmányjogi panaszát kiegészítette. A beadvány 2017. június 12-én érkezett, amelyben az indítványozó megsértett alaptörvényi rendelkezésként az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére (a jogszabályok kötelező ereje), a II. cikkre (az élethez és az emberi méltósághoz való jog) és a VI. cikk (1) bekezdésére (a jó hírnévhez való jog), valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésének második mondatára (a védői védett véleménynyilvánítás) hivatkozott.
- [10] Az indítványozó azt állította, hogy a bíróságok az Alaptörvény 28. cikkét is megsértették, mert ügyében a jogszabályokat nem rendeltetésüknek megfelelően, hanem egyik esetben kiterjesztően, máskor pedig indokolatlanul szűken értelmezték.
- [11] Az indítványozó azt is előadta, hogy a feljelentett nyilatkozatai, valamint „zaklatása” az életvitelét, a jó hírnevét hátrányosan érintették, ezért az erre vonatkozó cselekményeket és eseményeket az indítvány-kiegészítésben részletesen bemutatta.
- [12] Az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése tekintetében állított alaptörvény-ellenesség alátámasztására az indítványozó az 1/2015. (I. 16.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) indokolásának egy részét szövegszerűen idézte (Indokolás [95]–[97]).

II.

- [13] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.
- [14] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
- „B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- „R) cikk [...] (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”
- „II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”
- „VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”
- „28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”
- [15] 2. A Btk-nak az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
- „Rágalmazás
226. § (1) Aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, hírsztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- (2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmozást
- a) aljas indokból vagy célból,
- b) nagy nyilvánosság előtt, vagy
- c) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.”

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [17] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.13.153/2016/2. számú végzésének kézbesítése a másodfokú bíróság tájékoztatása szerint nem tértivevénnyel történt. A támadott végzést az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó 2017. január 25-én vette át. Az alkotmányjogi panaszt 2017. március 24-én adták postára az elsőfokú bíróságnak címezve. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [18] 2. Az indítvány részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, II. cikk, VI. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdés második mondat, 28. cikk]. Az indítványozó megjelöli a támadott bírósági határozatot (Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.13.153/2016/2. számú végzése). Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban eleget tett.
- [19] 3. Az alkotmányjogi panasz és annak kiegészítése azonban a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek az alábbi feltételek vonatkozásában nem felel meg.
- [20] Az indítvány hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (jogbiztonság) a sérelmére, azonban arra nézve nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást, így az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét nem vizsgálhatta.
- [21] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének és a 28. cikkének a sérelmére is. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy ezek a rendelkezések nem tekinthetők az Alaptörvényben biztosított jogoknak, így az azokra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége [legutóbb pl. 3215/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [11], 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [22] 4. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [23] Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként járt el, így a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében érintettnek tekinthető [pl. Abh1., Indokolás [9]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [24] 5. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy az alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Az alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is [legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30], 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [25] A támadott döntés a büntetőeljárás megszüntetését jóváhagyó jogerős másodfokú végzés, így az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy olyan döntésnek minősül, amely ellen alkotmányjogi panasz nyújtható be.
- [26] 6. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be a panaszát és rendkívüli perorvoslatot nem vett igénybe. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján rögzíti, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek eleget tett.
- [28] 7. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [29] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [30] Az indítványozó utalt arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének második fordulata szerint „[a] védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt”. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a sérelmezett bírói döntések tárgya nem az indítványozónak a védői tevékenysége körében kifejtett véleménye miatt történő büntetőjogi felelősségre vonása, hanem a személyét, illetve az ügyvédi munkáját és a hírnevét sértő cselekmények miatt, általa magánvádlóként tett feljelentés elbírálása. Ennek következtében megfelelő indítványozói indokolás hiányában nem állapítható meg a támadott bírósági határozat és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés közötti alkotmányjogi összefüggés. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen összefüggés hiányában az indítvány ezen elemét érdemben nem vizsgálja {legutóbb pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy vonatkozásában – az Alaptörvény II. cikkére és VI. cikk (1) bekezdésére figyelemmel – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy önmagában azon körülmény miatt, hogy az ügyvédet a peres eljárással összefüggésben bírálják, a védett szólamhoz kapcsolódó büntetőjogi védelem mennyiben lehet irányadó a közlés megítélésére.
- [32] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság jelen ügyben az alkotmányjogi panasz befogadásáról és egyúttal az érdemi alkotmányossági vizsgálatáról döntött.

IV.

- [33] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [34] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozat az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jó hírnévhez való jogát sérti. Ennek alkotmányjogi indokolásaként utal az Abh1.-re, amelyben az Alkotmánybíróság az indítványozó korábbi alkotmányjogi panasa alapján megsemmisítette az alapul szolgáló büntető ügyben hozott harmadfokú bírósági határozatot. Az indítványozó álláspontja szerint az Abh1.-ben foglaltakat a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták.
- [35] A sérelmezett alaptörvényi cikkekre irányuló alkotmányjogi indokolásként az indítványozó szövegszerűen idézte az Abh1.-hez dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró által fűzött párhuzamos indokolást. Eszerint, ha az ügyvédnek tartania kell attól, hogy ügyvédi jó hírnevét, emberi méltóságát a törvény nem védi meg egy bírósági eljárással összefüggésben, az ellenérdekű fél által elkövetett jogsértés esetén, akkor az Alaptörvény által védett alapjogvédelmi funkcióját nem tudja megfelelően gyakorolni. Az ügyvéd jó hírneve a piaci érvényesülés (egzisztencia) meghatározója és így az ügyvédi függetlenség alkotmányos garanciája. „Ennek következtében a jogállami igazságszolgáltatás rendes működését sértő magatartás büntetőjogi szankcionálása nemhogy szükségtelen volna, ahogyan ezt az Ítéletábra megállapította, hanem éppen egy szükséges és egyben arányos jogi eszköz arra, hogy a megsértett közbizalomért és az ügyvéd megsértett jó hírneve miatti piaci (egzisztenciális) hátrányért megfelelő törvényes joghátrányt alkalmazzon” (Indokolás [98]).

- [36] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy az Abh1. az indítványozó egyik korábbi alkotmányjogi panasa alapján azt az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vizsgálta, hogy a Fővárosi Ítéltábla harmadfokú felmentő ítéletében az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e a jó hírnév védelméhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát (Indokolás [33]).
- [37] Az Abh1. alapjául szolgáló büntetőügyben az indítványozót egy magánszemély, az iwiw felhasználói adatlapján, személy szerint megnevezve, az állatai között tüntette fel, valamint ügyvédi minőségét is érintően a jó hírnevét és a hitelét rontó bejegyzéseket szerepeltetett (Indokolás [2]).
- [38] Az Ítéltábla ítéletében az ügyvédet közszereplőnek tekintette, és megállapította, hogy emiatt fokozott tűrési kötelezettség terhelte a becsületsértő kritikákkal szemben. Az Alkotmánybíróság a lefolytatott alkotmányossági vizsgálat eredményeként rögzítette, hogy az ügyvéd önmagában ügyvédi minősége miatt nem tekinthető sem közhatalmat gyakorló személynek, sem pedig közszereplő politikusnak (Indokolás [39]).
- [39] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozat indokolása szerint a bíróság az indítványozót mint magánvádlót nem tekintette közszereplőnek és nem alkalmazta a védett véleménynyilvánítás azon elvét, hogy emiatt fokozottabb tűrési kötelezettség terheli, vagyis a becsületvédelem általános büntetőjogi szabályait alkalmazta.
- [40] A hazai büntető anyagi jogi szabályozás a becsületet több tényállás segítségével oltalmazza. Ezek közül jelen esetben a rágalmozás és a becsületsértés releváns. A becsületsértő értékítéletet tartalmazó vélemények a becsületsértés (a Btk. 227. §), míg a tényállításnak minősülő becsületsértő kijelentések a rágalmozás (Btk. 226. §) körébe esnek. A két törvényi tényállás jogi tárgya között átfedés lehetséges, de a rágalmozás jogi tárgya elsősorban a társadalmi megbecsülés, az egyénről kialakított kép, amelybe a jó hírnév is beletartozik, míg a becsületsértés elsősorban az emberi méltóság. Az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog büntetőjogi védelmének eszköze tehát elsősorban a becsületsértés, míg a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnév büntetőjogi védelme főleg a rágalmozás törvényi tényállásán keresztül valósul meg. Az eljáró bíróságok álláspontja szerint az indítványozóra vonatkozó közlések nem tekinthetők becsületsértőnek, így bűncselekmény nem valósult meg. A tény vagy értékítélet becsületsértő jellege a törvényi tényállás eleme, olyan szakjogi kérdés, amelynek felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az Alkotmánybíróság tehát jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyben azt vizsgálhatta, hogy a bíróságok helyesen jártak-e el azáltal, hogy mellőzték a védett véleménynyilvánítás alkotmányos szabályainak alkalmazását egy ügyvéd tekintetében, akit a feljelentett személy a peres eljárással kapcsolatban bírált.
- [41] 3. Az Alkotmánybíróság számos határozatában foglalkozott a véleménynyilvánítás és az emberi méltósághoz, valamint a jó hírnévhez való jog ütközése esetén irányadó alkotmányos elvekkel. Ezeket az elveket legutóbb 3328/2017. (XII. 8.) AB határozatában foglalta össze (a továbbiakban: Abh2.).
- [42] Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata értelmében – a véleménynyilvánítás korlátozásának a közügyek megvitatása során az egyéb esetekhez mérten szűkebb teret enged. A védett véleménynyilvánítás és a fokozott tűrési kötelezettség eseteire vonatkozó alkotmányos szempontrendszer értelmében a bíróságnak először azt kell vizsgálnia, hogy a sérelmezett közlés közügyekben való megszólalást vagy a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. A vita alapjául szolgáló ügy közéleti jellegének meghatározásához szükséges alkotmányos szempontrendszert az Alkotmánybíróság már rögzítette {összefoglalva: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [39]}. Az érintett személy közszereplői státusza ebben a körben, ezen szempontrendszer részeként kap jelentőséget (Abh2., Indokolás [82]). Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint közszereplőnek tekinti a közhatalom gyakorlóit és a közszereplő politikusokat (pl. Abh1., Indokolás [39]). A személyiség közismertsége, véleményformáló szerepe az ügy jellegének, a közügyekben folytatott vitához kapcsolódó minőségének a megítéléséhez ad újabb támpontot. A véleménynyilvánítás korlátainak a meghatározásakor a vizsgálat központi kérdése azonban változatlanul az, hogy az érintett személy tekintetében tett közlés közügynek minősül-e. Amennyiben pedig a közlés a közügyben való megszólalásnak minősül, egyfelől a védett szólás, másfelől pedig a csökkentett méltóságvédelem (tűrési kötelezettség) alkotmányos szabályai vonatkoznak rá (Abh2., Indokolás [82]).
- [43] Az alkotmányos teszt további eleme a tényállítás és az értékítélet elhatárolása, amelyhez az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban adott támpontot. Eszerint „az értékítéletek és a tényállítások közötti különbségtétel a közügyeket nem érintő vélemények minősítésekor is döntő jelentőségű. E minősítés határozza meg ugyanis az adott véleménnyel szemben megengedhető tolerancia határait. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság

követelhető meg. Az értékítéletek és a tényállítások eltérő megítélése tehát korrelál a közügyeket vitató és az egyéb ügyeket érintő szólások tekintetében”. A közügyekben történő véleménynyilvánítás szempontrendszer nemcsak a közügyekben, de azon kívül is irányadó (Indokolás [41]).

- [44] Az eljáró bíróság ugyanakkor azáltal, hogy az értékítélet és a tényállítás kérdésében állást foglal, egyúttal abban is dönt, hogy a becsületvédelem melyik jogi tárgyának, így az emberi méltóságnak, vagyis alapjogi szempontból az Alaptörvény II. cikkében foglaltaknak, illetve a társadalmi megbecsülésnek – ezen belül a jó hírnévnek –, vagyis alapjogi vonatkozásban az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak a büntetőjogi védelmét tartja indokoltnak.
- [45] 4.1. Jelen ügyre alkalmazva ezeket az elveket az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságoknak a véleménynyilvánítással kapcsolatos minden ügyben elsőként azt kell vizsgálniuk, hogy a közlés közügyben vagy nem közügyben történt. Tekintettel arra, hogy az ügyvéd ezen minőségénél fogva az Abh1. alapján nem tekinthető közszereplőnek, így fokozott tűrési kötelezettséget kizárólag abban az esetben lehet megkövetelni tőle, ha az eset körülményeinél fogva – az Alkotmánybíróság által rögzített és a közügyé minősítéshez szükséges szempontok alapján – azon ügy, amelyben az ügyvéd eljár, közügynek minősül. Megállapítható, hogy jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyben a bíróság a támadott határozatban az indítványozót nem nyilvánította közszereplőnek és a közlést nem minősítette közügynek sem.
- [46] A véleménynyilvánítás körébe vonható minden ügyben (nemcsak a közügyben) alkalmazandó alkotmányos teszt második lépcsője annak az eldöntése, hogy a közlés tényállítást vagy értékítéletet tartalmaz-e. Jelen esetben az elsőfokú bíróság végzése és a támadott másodfokú bírói határozat erre nézve részletes indokolást tartalmaz, és a mérlegelés során arra az álláspontra helyezkedik, hogy az indítványozó ügyvédi munkájáról elhangzó bírálat értékítéletet tartalmazott. Ebből kitűnik, hogy az eljáró bíróságok szakjogi mérlegelésük alapján elsősorban az indítványozó emberi méltóságának és nem a jó hírnévének védelmét tekintették a büntetőjogi védelem tárgyának. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ebből következően a támadott határozat érdeme és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jog között jelen esetben érdemi alkotmányjogi összefüggés nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az indítványt ebben a vonatkozásban elutasítja.
- [47] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény II. cikkével kapcsolatos indítványozói kifogások tekintetében folytatta vizsgálatát.
- [48] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az értékítéletek tekintetében a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlása során az érintett személynek nagyobb toleranciát kell tanúsítania, mint arra a tényállítások esetén köteles. Ebben a vonatkozásban az Alkotmánybíróság általános jelleggel a bírói gyakorlatra bízta annak megítélését, hogy az adott ügyben a sértett az emberi méltóságának sérelmét milyen mértékben köteles elviselni. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás határaként rögzítette, hogy az értékítélet nem valósíthatja meg azonban az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlését (Abh3., Indokolás [40]). Ezt a határt a bírói gyakorlat a becsületsértés törvényi tényállása alá tartozó esetekben az öncélúan becsületsértő, nem a bírálat, hanem nyilvánvalóan csak a megalázás célját szolgáló célú értékítélet, a gyalázkodás fogalmával jelöli és ezen magatartásokat a büntetőjogi felelősség körébe tartozónak tartja (BH1998. 412.; EBH1999. 87.; BH2000. 285.; EBH2014. B.16., Indokolás [29]).
- [49] Az indítványozó által idézett, az Abh1.-ben foglalt indokolás-részre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány alkotmányos érvelése azt kívánja alátámasztani, hogy az elsőfokú bíróság végzésében rögzített sérelmes közlések a büntetőjogi felelősségre vonást indokolják.
- [50] Az eljáró bíróságok szakjogi szempontból nem tartották becsületsértőnek az indítványozóra vonatkozó közléseket. Ezt a bírói értékelést és mérlegelést az Alkotmánybíróságnak nem áll módjában felülvizsgálni. Az Alkotmánybíróság kizárólag a védett véleménynyilvánítás tekintetében rögzítette azt az esetkört, amelyben a büntetőjogi felelősségre vonást indokoltnak tartja. A büntetőjogi szankció alkalmazása vonatkozásában az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az emberi méltóság büntetőjogi védelme a büntetőjog *ultima ratio* jellegeből fakadóan kizárólag azokkal a legsúlyosabb esetekkel szemben nyújthat oltalmat, amikor a közölt vélemény alkotmányos jogot sért vagy a jogsérelem veszélye közvetlenül jelen van. Ezt az álláspontot erősíti egyfelől az állami büntetőigény érvényesítésének közhatalmi, legális kényszerselekményeken nyugvó karaktere, másfelől pedig a büntetőjogi szankció megtorló és stigmatizáló jellege is (pl. Abh2., Indokolás [78]). Ennek következtében az értékítéletek tekintetében az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlése az Alkotmánybí-

róság álláspontja szerint – a szakjogi feltételek fennállása esetén – a büntetőjogi felelősségre vonás körébe tartozik.

- [51] Az Alkotmánybíróság már az Abh1.-ben felhívta azonban a figyelmet arra, hogy nem a büntetőjogi védelem az egyetlen, amely a sérelmet szenvedő fél rendelkezésére áll, mert a polgári jog – különösen a jó hírnév védelme körében – további jogi eszközöket biztosít az érintett személynek (Abh1., Indokolás [44]).
- [52] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abh1. alapjául szolgáló büntető ügy tényállása szerint a terhelt az indítványozót az Internet útján elérhető iwiw közösségi alkalmazásához tartozó felhasználói adatlapon a „személyes állatok” rovatban egy „magyar vizsla leány”-nyal együtt tüntette föl (Abh1., Indokolás [19]). Az Abh1. alapjául szolgáló büntető ügyben – szemben jelen üggyel – ennek alapján egyértelmű, hogy a becsületsértő közlés az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlését megalapozta.
- [53] Jelen ügyben tett kijelentéseket az elsőfokú bíróság nem tartotta olyan súlyosaknak, amelyek az ismertett, az emberi méltóságot becsmérő körbe tartoznak, sőt azokat nem tartotta még becsületsértőnek sem (támadott elsőfokú végzés 3. oldal 4. bekezdés). Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben emlékeztet arra, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható [pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [54] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikk vonatkozásában az indítványozó által állított körülmények a támadott másodfokú bírósági határozat alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a döntés megsemmisítését nem alapozták meg. A bíróság a konkrét esetben felismerte az ügy alapjogi relevanciáját, és az Alkotmánybíróság által azzal összefüggésben kidolgozott elveket és szempontokat a döntése során kellő mértékben figyelembe vette.
- [55] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ennek következtében ezen alapjogok megsértése vonatkozásában elutasította, míg egyebekben az Abtv. 64. § a) és d) pontjai alapján érdemben nem vizsgálta.

Budapest, 2018. január 16.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1010/2017.

• • •